

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **Č. L.**, zastoupen JUDr. Stanislavem Mouralem, MBA, advokátem se sídlem 28. října 2663/150, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2012 č. j. OAM-100/LE-BE02-K01-212, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 12. 2014, č. j. 64 Az 10/2012 - 54,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 12. 2014, č. j. 64 Az 10/2012 - 54, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 24. 10. 2012, č. j. OAM-100/LE-BE02-K01-2012, nebyla žalobci (dále „stěžovatel“) udělena mezinárodní ochrana z žádného azylově relevantního důvodu dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný zároveň neshledal důvod pro udělení doplňkové ochrany. Dle žalovaného totiž podal stěžovatel žádost o azyl pouze s cílem legalizovat si svůj další pobyt na území České republiky.

Rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel správní žalobou, v níž tvrdil, že správní orgán dostatečně nezjistil skutkový stav, nepostupoval v souladu s azylovými předpisy a nesprávně zvážil možnosti pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Zdůraznil, že si na území České republiky vytvořil silné rodinné vazby. Od 8. 9. 2012 žije v manželském svazku s českou občankou a X se jím narodila dcera. Povinnost vycestovat z území České republiky proto pokládal za významný zásah do soukromého a rodinného života.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě

Krajský soud v Ostravě (dále „krajský soud“) dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), zamítl správní žalobu rozsudkem ze dne 3. 12. 2014, č. j. 64 Az 10/2012 - 54.

Ve vztahu k doplňkové ochraně krajský soud uvedl, že v řízení nebylo zjištěno žádné nebezpečí vážné újmy, které by stěžovateli po návratu do země původu hrozilo. Krajský soud připomněl, že stěžovatel opustil zemi původu z důvodu zaměstnání, ve vlasti neměl žádné problémy se státními orgány, a ani ze zpráv, které žalovaný nashromáždil, nevyplývá, že by neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu byli ve stěžovatelově zemi původu vystaveni znevýhodnění či diskriminaci. Nehrozí mu proto žádná vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. S odkazem na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69, a ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, krajský soud dovedl, že důvodem pro udělení doplňkové ochrany nejsou ani rodinné vztahy žadatele.

V souladu s žalovaným dále krajský soud upozornil, že neudělení mezinárodní ochrany nemá vliv na řešení stěžovatelovy situace v rámci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Tohoto řešení však nelze dosáhnout skrze azylové řízení.

Na závěr krajský soud ověřil, že správní orgán postupoval v souladu se zákonem a dostatečným způsobem zjistil skutkový stav. Jeho rozhodnutí proto aproboval.

Kasační stížnost

Kasační stížností ze dne 18. 12. 2014 napadá stěžovatel rozsudek krajského soudu z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Domnívá se, že krajský soud chybně vyhodnotil podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

V souvislosti s tím poznamenává, že stěžejním důvodem pro udělení doplňkové ochrany by měl být zdravotní stav jeho manželky, která trpí degenerativním onemocněním nervové soustavy. Manželka i nezletilá dcera jsou tak plně odkázány na jeho péči. Ke kasační stížnosti navíc doložil dokumenty, které by tyto skutečnosti měly dokládat. Stěžovatel dále uvádí, že si je vědom určitých závěrů judikatury Nejvyššího správního soudu v otázkách vlivu soukromých a rodinných vazeb na udělení doplňkové ochrany, avšak okolnosti daného případu pokládá za natolik závažné, že je nelze paušalizovat. Má za to, že neudělením doplňkové ochrany dojde k rozsáhlému narušení jeho rodinného života i práv jeho dcery na výchovu ze strany otce. Dle stěžovatele tak dojde k porušení mezinárodních závazků České republiky.

Stěžovatel následně namítá, že pokud krajský soud neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany, měl se zabývat důvodností humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, neboť skutečnosti pro jeho udělení existovaly již v době vydání správního rozhodnutí.

Z uvedených důvodů navrhuje rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti stručně vyjádřil podáním ze dne 26. 1. 2015. Odkázal na svá předchozí vyjádření a uvedl, že rozsudek považuje za správný.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou splnění podmínek řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem a splňuje také obsahové náležitosti dle § 106 s. ř. s.

pokračování

Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout otázku přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, z něhož mimo jiné plyne, že *„Přesabem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesab vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“* V usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, navíc Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že *„případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.“* Typicky půjde o situace, kdy krajský soud nerespektuje ustálenou a jasnou soudní judikaturu, přičemž nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování bude docházet i v budoucnu, případně může jít o situace, kdy soud hrubě pochybí při výkladu hmotného či procesního práva. Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že pochybení při výkladu práva musí být skutečně významné. Ne každé pochybení tak bude znamenat přijatelnost kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. V nyní posuzované věci však Nejvyšší správní soud shledal v skutku tak závažná pochybení krajského soudu, že kasační stížnost posoudil jako přijatelnou.

Stěžejní námitkou stěžovatele je nesprávné posouzení jeho životní situace z hlediska doplňkové ochrany. Stěžovatel se konkrétně domnívá, že nebezpečí vážné újmy, předpokládané ustanovením § 14a odst. 1 zákona o azylu, je způsobeno zásahem do jeho rodinného života a v důsledku toho dochází k rozporu s mezinárodními závazky České republiky [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu]. Vztah rodinného života stěžovatele a možnosti udělení doplňkové ochrany krajský soud sice neignoroval, nicméně jen stručně uvedl, že rodinné vazby v České republice nejsou důvodem pro její udělení. Obdobně na věc nahlížel i žalovaný. Žalovaný i soud se tak shodli, že případ stěžovatele je řešitelný podle zákona o pobytu cizinců a nikoli podle zákona o azylu.

S takto paušalizujícím závěrem však nemůže Nejvyšší správní soud souhlasit. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí ochrany tohoto státu využít. Relevantní případy specifikující, co se pokládá za vážnou újmu, jsou uvedeny v odst. 2 zmiňovaného ustanovení, přičemž podle písm. d) se za vážnou újmu považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Z kasační stížnosti i průběhu předchozích řízení je zřejmé, že stěžovatel vnímá rozpor s mezinárodními závazky v porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikováno pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“), v němž je zakotveno právo na respektování rodinného a soukromého života. Krajský soud správně vyšel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, avšak opomenul právní závěry v něm vyjádřené aplikovat beze zbytku.

V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud v zásadě uvedl, že k zásahu do rodinného a soukromého života obvykle dochází až v případě správního vyhoštění, s nímž je spojena i doba znemožňující cizinci vstup na území České republiky. Právě dlouhodobý zákaz pobytu totiž může v některých konkrétních případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Naopak neudělení některé z forem mezinárodní ochrany většinou

neznamená, že by cizinec nemohl na území České republiky po delší dobu pobývat, a má tudíž možnost příslušné povolení k pobytu opět získat a do České republiky se prakticky obratem vrátit. Zpravidla tak neudělení mezinárodní ochrany nebude znamenat natolik intenzivní zásah do rodinného a soukromého života, aby bylo možné uvažovat o rozporu s čl. 8 Úmluvy. Nejvyšší správní soud ovšem rovněž připomenul, že „p]ř posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.“ Právě otázku, zda je životní situace stěžovatele natolik výjimečná, aby opravňovala mimořádné udělení doplňkové ochrany z důvodu nepřiměřeného zásahu do jeho soukromého a rodinného života, krajský soud vůbec neřešil. Stěžovatel přitom v průběhu soudního řízení uváděl okolnosti, které napovídají, že se skutečně o výjimečnou životní situaci jedná, a byly proto z hlediska soudního přezkumu relevantní. Již v žalobě soudu sdělil, že má na území České republiky manželku (českou občanku), s níž se mu přibližně dva měsíce před podáním žaloby narodila dcera. V přípisu ze dne 26. 11. 2014 navíc doplnil informace o nepříznivém zdravotním stavu manželky, který jí znemožňuje o dítě se postarat. K prokázání svých tvrzení doložil lékařské zprávy, posudek zdravotního stavu manželky z řízení o invalidním důchodu i rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči. Situace, kdy je manželka i dítě prakticky odkázáno na péči stěžovatele nepochybně může svou mimořádností odpovídat případu, kdy by již nutnost pouhého vycestování z České republiky mohla být nepřiměřeným zásahem do jeho soukromého a rodinného života. Bylo tudíž povinností krajského soudu zvážit podrobně všechny významné okolnosti a nikoli námitku odmítnout s tím, že z hlediska doplňkové ochrany jsou rodinné vazby irelevantní. Pochybení krajského soudu přitom tedy představuje významný zásah do procesních práv stěžovatele, neboť požadavek kvalitního a vyčerpávajícího odůvodnění soudního rozhodnutí náleží k principům práva na spravedlivý proces, vylučující libovůli při rozhodování. Nekomplexní posouzení věci navíc může mít podstatný dopad i do roviny hmotněprávní, projevující se v nedůvodném zkrácení práv stěžovatele.

S ohledem na shora uvedené lze proto konstatovat, že krajský soud nedostatečným způsobem posoudil vliv rodinných vazeb stěžovatele na možnost udělení doplňkové ochrany. Nejvyšší správní soud proto konstatoval vadu rozsudku krajského soudu dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., přičemž v souladu s § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlédl k této vadě i přesto, že ji stěžovatel nenamítal. Za tohoto stavu bylo nadbytečné zabývat se dalšími kasačními námitkami, neboť uvedená vada rozsudku je sama o sobě dostatečným důvodem, pro který je možné napadený rozsudek zrušit. Nejvyšší správní soud tak učinil v souladu s ustanovením § 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s. a krajskému soudu věc vrátil k dalšímu řízení. V něm je tento soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu a jeho úkolem bude vypořádat se komplexním způsobem s vlivem popsaných rodinných vazeb stěžovatele na možnosti udělení doplňkové ochrany. Nejvyšší správní soud na tomto místě poznamenává, že jistým vodítkem může být judikatura zdejšího soudu, která se k podobné problematice vztahuje – namátkou například výše uváděný rozsudek ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, popřípadě rozsudek ze dne 8. 6. 2011, č. j. 2 Azs 8/2011 – 55.

Úvahu krajského soudu (i žalovaného) o správné cestě řešení posuzované situace prostředky zákona o pobytu cizinců nelze bez dalšího odmítnout. Pro jakýkoli závěr však neposkytuje soudní spis krajského soudu ani správní spis dostatek podkladů, a to zřejmě právě v důsledku zjednodušeného pohledu a jistých deficitů skutkového zjištění z předcházejících etap řízení. V té souvislosti bude jistě třeba se například zajímat o to, zda vůbec, a za jakých okolností, by stěžovatel mohl žádat o (dlouhodobý) pobyt na území České republiky podle příslušných ustanovení zmíněného zákona a v jakých časových hodnotách lze v dané souvislosti uvažovat.

pokračování

Krajský soud jistě také nepřehlédne a přiměřeně zhodnotí význam chování samotného stěžovatele v průběhu jeho (nelegálního) pobytu v České republice a po zadržení orgány cizinecké policie, otálení s žádostí o azyl apod.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2015

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu